

דבר הלכה מאת מורינו הגר"נ אייזנשטיין שליט"א מרא דאתרא מעלות דפנה י-ם
פרשת וישלח תשע"ח

להערות, פקס: 0722777203, או ל: dvarhalacha613@gmail.com.

===== שאלה: בימות הגשמים, מצוי חדירת גשמים לתוך הבתים. האם מותר בשבת לגרוף את מי הגשמים ע"י מגב גומי וכדומה?

תשובה: מצד 'מוקצה' אין לחשוש כלל. אבל יש בעיה לגרוף את המים מצד ההלכה ש"אין מדיחים את הקרקע", וזה סיבה לאיסור גם אם הבית מרוצף. ולנקות את הבית מלכלוך עם מטאטא, מותר, ע"פ המבואר ב'הרחב דבר'.

Question: is it permitted to push rain water [using a rubber Sponga stick] that leaked into the house on Shabbos?

Answer: Muktzah is no concern here, but there is an Issur of washing a floor which applies even on a tiled floor, and therefore it's prohibited to push the water. This applies also to moving spilled water in the house.

However, sweeping the house with a broom is permitted, see footnote .

----- ד ב ר ח ב -----

אטו רצפה שאינה מרוצפת, כמו בהדחה, משום שכיבוד הוא יותר נחוץ מהדחה (משנ"ב שלז, יז; וע"ע בביה"ל שם ד"ה ויש).

ה] אך יש לציין, מש"כ הרמ"א (שלז, ב) ש"אסור לכבד הבגדים ע"י מכבדות העשויים מקסמים, שלא ישתברו קסמיהם". וכותב המשנ"ב (שם, יד) שלפי"ז הוא הדין שאסור לכבד הבית [אפילו במרוצף למאן דשרי] במכבדות העשויות מענפי אילן יבשים שאינם נכפפים, דבודאי נשברים כשמכבדין בהם. וטעם האיסור מצד סותר כלי, והגם שמקלקל פטור, מ"מ אסור לכתחילה עכ"ד.

וממילא יש להשתמש רק במטאטא שהשערות שלו לא נשברות (וראה בהערה¹).

ו] עוד יש לציין, שצריך לייחד מטאטא מיוחד רק לצורך שבת, כדי שלא יראה כעובדא דחול' וזילותא דשבת' (עי' ביה"ל שלז, ב ד"ה הקלים; משנ"ב שג, פז; שלח, ח).

ראה בגמ' בשבת (קמז, ב) שאמרו, שאמו של רב שמואל בר יהודה, היתה מכינה לו מגררתא דכספא מיוחדת לשבת. ולכאורה ה"ה בכל סוגי המברשות, ולכא' כ"ש מטאטא שיותר נראה כעובדא דחול (עי' אג"מ או"ח ב, עח; מנח"י ג, מח).

א] מסקנת הגמ' בעירובין (מו, א) שמי גשמים היורדים בשבת אינן מוקצה מצד נולד. וכ"ה במשנ"ב (שלח, ל) "דאין על המטר היורד שם מוקצה או נולד".

ב] בשו"ע (שלז, ג) כותב "אין סכין את הקרקע, ולא מדיחים אותה, אפילו הוא מרוצף". טעם האיסור מבואר במשנ"ב (שם, טז-יז) שזה משום "אשוויי גומות", וגזרו בזה גם כשהוא רצוף אטו שאינו רצוף.

ודעת מרן הגריש"א זצ"ל, שלנקות מי גשמים ע"י מקל, יש בזה איסור מטעם הדחת הרצפה הנ"ל. וה"ה אם נשפך מים על רצפת הבית, שאין לגרור את המים ע"י מקל.

ג] מאידך, מותר להניח סמרטוט או מגבת על המים, כדי שהמים יספגו בתוכו, בתנאי שהאדם עצמו לא יסחוט את המים לתוכו, ולא יסחוט את המים ממנו.

ראה ברמ"א (שא, מו) שכותב שבגד שמקפיד על מימיו אסור לטלטלו שמא יבוא לידי סחיטה. ומבאר המשנ"ב (שם, קעב) שזה רק בבגדים שאיננו רוצה שיהיה בהם מים, אבל המטלניות (מגבות) ששרויים תמיד במים, אין לחוש ומותר בטלטול.

ולכן, סמרטוט שאינו מקפיד על מימיו, אם הוא רטוב ולא מקפיד לסוחטו, אינו מוקצה ומותר לטלטלו אחרי שהוא סופג את המים מהרצפה, ולא חוששין שמא יסחוט.

ד] מאידך מותר לכבד (לנקות) את הבית (שמלוכלך מלכלוך ולא ממים) עם הרצפה מרוצפת, ולא גזרו בזה

¹ דומני שכיום כל המטאטאים שערוטיהם אינם נשברות, ולמרות שבמשך הזמן רואים שהשערות מתקצרות, אין בזה פסיק רישא (עי' ביה"ל שלז, ב ד"ה שלא).